

335185 - حکم مسابقه دو نفر به این شکل که جایزه از سوی تماشاگران باشد

سوال

حکم مسابقه‌ای که می‌گویم چیست و آیا از قمار حرام است؟ این چالش بین دو نفر در یک برنامه پخش زنده موبایل اجرا می‌شود و شکل آن اینگونه است: ۱- این چالش مدت مشخصی دارد که برای دو مسابقه دهند و هر کسی که در این چالش حضور می‌یابد نشان داده می‌شود. ۲- پیش از شروع چالش میزان امتیاز هر دو نفر صفر است. ۳- امتیاز دو رقیب از آغاز تا پایان مسابقه برای تماشاگران نمایان است. ۴- هنگام آغاز چالش هرکسی که چالش را تماشا می‌کند اگر بخواهد می‌تواند به هر یک از رقیب‌ها الماس بدهد که به امتیازهای دو نفر اضافه می‌شود که در برنده شدن او نقش دارد. ۵- برنده کسی است که امتیازش در پایان چالش بیشتر از دیگری باشد. ۶- هیچ یک از دو رقیب الماس نمی‌دهند و امتیازها فقط از سوی مسابقه دهندگان داده می‌شود. این الماس‌ها مجازی هستند و با پول خریده می‌شود یا آنکه از داخل برنامه به روش‌های دیگری حاصل می‌شوند.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اعطای جایزه یا عوض، مال باشد یا چیز دیگر جایز نیست مگر در مسابقه شتردوانی و اسبدوانی و تیراندازی و این نظر جمهور فقیهان است و برخی مسابقات قرآن و حدیث و فقه و هرآنچه برای نشر دین مفید باشد را به آن ملحق دانسته‌اند.

اصل در آن روایتی است که ابوداود (۲۵۷۴) و ترمذی (۱۷۰۰) و ابن ماجه (۲۸۷۸) از ابوهریره - رضی الله عنه - روایت کرده‌اند که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: «سَبَقَ [جایز] نیست مگر در شترسواری یا اسب‌سواری یا تیراندازی».

ترمذی آن را حسن دانسته و آلبانی در «صحيح أبي داود» و غیر آن، صحیحش دانسته است.

سَبَق: هر آنچه به عنوان جایزه برای برنده قرار داده می‌شود.

سندی - رحمه الله - می‌گوید: «خَطَّابِي می‌گوید: یعنی گرفتن مال برای مسابقه جایز نیست مگر در این دو یعنی شتر و اسب و هرآنچه در معنای این دو از آلات جنگ باشد نیز به آن افزوده شده زیرا قرار دادن جایزه برای آنها ترغیبی برای جهاد و تشویقی به آن است». (حاشية السندی علی سنن ابن ماجه: ۲/ ۲۰۶).

فرقی نمی‌کند که این عوض (جایزه) از مال مسابقه دهنده‌ها باشد یا از سوی طرف سوم زیرا آن نیز حرام است مگر در سه

چیزی که در نص آمده و هر آنچه به آن ملحق می‌شود و باعث نصرت دین باشد، اما اگر از مال مسابقه دهنده‌ها باشد قمار است و اگر از مال دیگران باشد قمار نیست اما حرام است زیرا یک عوض است که از آن نهی شده است.

غالب در این مسابقات آن است که در چیزهای غیر مفید است و بلکه در چیزهای حرام مانند خوانندگی و مانند آن اتفاق می‌افتد و خرج کردن پول در حرام جایز نیست و عاقل مال خودش را تنها در جایی خرج می‌کند که سودمند است و این نیز سببی دیگر برای تحریم این مسابقات است.

شیخ الاسلام ابن تیمیه - رحمه الله - می‌گوید: «اگر عوض (جایزه) را یکی از دو بازیکن بدهد یا یک شخص دیگر بدهد این از صورت‌های جعاله است اما با این حال از این نهی شده مگر در آنچه سودمند است مانند مسابقه [اسب دوانی و شتردوانی] یا مبارزه، چنانکه در حدیث آمده است: «سَبَق [جایز] نیست مگر در شترسواری یا اسب‌سواری یا تیراندازی». زیرا دادن مال در آنچه سودی برای دین و دنیا ندارد مورد نهی است، حتی اگر قمار نباشد». (مجموع الفتاوی: ۲۲۳ / ۳۲).

بر این اساس دادن جایزه در آن حرام است حتی اگر از سوی تماشاگران باشد.

والله اعلم.